

vermeerderd w
eerdere" focu
nendingscen
i het „bewaren
verloochend, de
de" zonder pro
„bewaren" ons
at we het „ver
houden verliezen
ik bewaard. Laat
enwicht in ons
rtoren ga.

nam der kerken.
i aan de vraag,
n zou.

de „vrijgemaak
die voor zichzelf
im „De Gerefor
kwam. We zijn
hls uitgeworpen
staande papieren
De door en door
zijn naam ont
schorsings-zaak
dik en met orde
dat de orde ver
bben het verwij
ian, die het hun
was in strijd met
ijke ordeningen.
waren: bij ons
e toegevoegd als
een artikel der

ns zelf in dezen
de zich niet, dat
ke van het ver
zon, indien we
weten, waar een
leerde kerk", te
e uitkeering van
voor soortgelijke
ijn maar enkele
behoud van den
naam kon mee-

ropgezet de mee
niet te verande
tonden, leede de
ge was, dat men
leefds-standpunt
aar de gevolgen.
Niet prijsgeven
zijn gebleven, en
leiden te wezen,
meer niet, omdat
ideren in velerlei
e immers in be
meerde lijn ver
eren deden ze dit.
lere dan die der
tegen het doops
ochende wat de
idings-rechten en
leert, uitgedrukt

elen de overhand
was hiermee be
pen houden voor
duid. En zoo tee
en de te nemen

laten)

ten in betrekking
n kleine formule
nlijken naam zou
ten had dan een
nd, die Jan Pie
anderen man ge
enen maar als Jan
deling zich een
dor" of „Junior",

was, kwam ver
nduiding zou het
in in verband?

nadere aandui
Maar het gevaar
officieelen naam
ing geweest. Het
gd te zijn door
ser", voorgelezen
in Augustus 1944,
lijkt op tijd ge
getuigd worden
geluafd van ons
aar zou, meenen
t die verrassende
Vrijmaking zich
nvang en beter
eren zich laten wa
a veel of betrek
de verkegen ge
„Acte van Vrij
„Wederkeer" aan
d" als van „Vrij
eest.

Vrijgemaakt naar
haast vanzelf op
akt" gaf wel een
matie komen der
in bepaalden dag
it onaangeduide
den datum voort
eburgeerde nadere
wijzing naar art.

31 K.O. Dit artikel moest, vond men, toch op een of andere wijze zijn plaats behouden in de gewenschte officieuz postale onderscheiding. Want op artikel 31 zelf eigenlijk alles vast in de bekende schorsings-kwesties. De „synode" schermd er mee. Wij beriepen ons erop. Want de „synode" heeft met dit artikel een droef spel gespeeld. Ze gaf er een dusgenaamde „interpretatie" van, die evenwel helemaal geen interpretatie was. Een tekst, die onduidelijk is, dien kan men „interpreteren", de een zóó, de ander zóó. Doet zich zulk een geval voor, dan doet een minderheid, die tijdelijk verhinderd is, haar stem te doen hooren, er niet verkeerd aan, als zij verklaart: „uw interpretatie, meerderheid, lijkt me wel onjuist, maar terwille van het behoud der eenheid, wil ik me, in afwachting van nader onderzoek, mits wij daar samen ons toe willen zetten, wel voorloopig daarnaar schikken, we kunnen dan later zien, welke „interpretatie" juist is. Nog eens, zooiets is zedelijk geoorloofd, wanneer de te interpreteren tekst (van belijdenis of kerkenordening heusch onduidelijk is). Maar in het onderhavige geval was de tekst niet in het minst onduidelijk. Er staat immers: de besluiten eener meerdere (breedere) vergadering zijn vast en bondig TENZIJ ze worden bewezen te strijden met Schrift of kerkenordening. TENZIJ in dat geval worden de besluiten niet gearresteerd of geratificeerd, zoals de Officieele termen luiden (ratificatie, o dr K. Dijk). En wat maakte de „synode" nu daarvan? Het woord „TENZIJ" „interpreterde" ze, ALSOF er stond: „IN ELK GEVAL TOTDAT". Ge moet, zoo orakelde zij, de besluiten in elk geval arresteeren of ratificeren TOTDAT (over een jaar of drie) uw bewijs van strijdigheid met Schrift of kerkenordening is ingediend bij de volgende synode en door haar of een volgende is aanvaard. Het kan dus drie jaar duren. Maar ook wel zes. En gedurende al die jaren, drie of zes, moet ge in elk geval, tenminste als ge binnen het verband blijft, ALLE besluiten, al zijn ze ook tegen de Schrift, uitvoeren. Aldus de „synode".

Welnu, dit was geen „interpreteren". Het was, rondweg gesproken knoelen. Het was verkrachten. Het was het kerkenordenings-woord, dat hier wel degelijk Gods Woord was (immers een geboden maatregel tegen de zonde der hiërarchie) krachteloos maken door menschen-inzettingen. Precies zóó was het tragisch, maar tevens dóór en dóór zondig en ongeestelijk bedrijf van schriftgeleerden, farizeeërs, rabbijnen. Dat waren ook vaak „beste menschen". Maar ze vielen onder het oordeel van Christus: krachteloos-makers van Gods Woord door menschen-inzettingen.

Welnu, daarom mochten wij in dien onzedelijken schorsingshandel niet meegaan. We mochten van aperte verkrachting van een duidelijken tekst niet een soort van interpretatie-kwestie maken. Men mag niet een „rechter", die duidelijke wets-woorden ont-krachten wil, helpen door te zeggen: ik „interpretere" artikel zóóveel bv, het Landoorlogsreglement door de formule $2 \times 2 = 4$, of door de andere: it is smart te drive safely.

Artikel 31 bleef dus het angelpunt in de heele beslissende schijn-procedure-Schilder. En ook in de volgende, waarin men met het kunst-stukje van Nautaknoeiwerk met voorbeeldige kadaver-gehoorzaamheid ook voortaan opereerde. Artikel 31 kent volgens de „synode" maar één trouwbreker. Volgens mij kent het er twee. De „synode" zegt: de éénige trouwbreker, dien artikel 31 kent en disqualificeert, is de man, die binnen het verband een besluit eener „meerdere" vergadering niet uitvoert, niet ratificeert. Afgelopen. Maar de tekst van art. 31 zelf kent twee trouwbrekers, twee woordbrekers. Nummer één is de man, die een besluit niet uitvoert ALLEEN om deze reden: het staat MIJ niet aan. Dat mag nooit de reden zijn van niet-uitvoering. Want de afspraak was: wanneer het besluit NIET bewezen wordt te strijden met Schrift of K.O., dan voeren wij het besluit WEL uit. Maar voorts: trouwbreker nummer twee is de man, die een besluit WEL uitvoert, waarvan bewezen is, dat het strijdt met Gods Woord of de aangenomen kerkenordening. Want (wederom) de AFSpraak luidde: in DAT geval doen wij het NIET. ALLE bezwaardeden, die gelooven, dat er tegen de Schrift gezondigd en tegen de kerkenordening overtreden is, en toch maar blijven mee-doen, zijn trouwbrekers. Anders niet. Al hun mooie redeneerinkjes veranderen daar geen zier aan.

Welnu, men verstaat, dat onze eigen synode er daarom alles voor voelde, de verwijzing naar art. 31 te behouden in de te kiezen nadere postale aanduiding der vrijgemaakte, naar de oude bepalingen wedergekeerde kerken.

Zoo kwam er een voorstel, die aldus luidde: laat die officieuz postale aanduiding bij den officieelen naam „De Gereformeerde Kerken in Nederland" zijn: conform art. 31 K.O. Deze aanduiding had voor, dat ze kort was, het bekende artikel noemde, en zoowel bijvoegelijk naamwoord als bij-woord wezen kon.

Er waren er evenwel, die beducht waren, dat op die manier toch weer „in de wandeling" dat woord „conform" als een stuk van den officieelen naam zou worden aangemerkt. Een enkele waagde zich zelfs aan een voor-spelling: men zou „van den overkant" zich aan grapjes te buiten gaan en spreken van „conformisten". Nu vond die enkeling dat helemaal niet erg. Zelfs niet, als hij bedacht, dat de naam „conformisten" in de geschiedenis der kerk wel eens een onaangename klank gehad heeft. Maar hij vond het toch wel prettig, als een andere aanduiding gevonden werd, die aan zulke grappenmakers den pas afneemt.

Ter tegemoetkoming aan dit bezwaar werd toen voorgeslagen: „onderhoudende artikel 31". Hier trad een werkwoord op. En inderdaad — het gebruik van een of ander werkwoord snijdt den pas af aan iedereen, die nog probeeren zou, de blid-postale aanduiding die alleen maar verwarving wilde voorkomen, toch nog in te lijven in den officieelen naam zelf. Men kan toch moeilijk spreken van „Onderhoudende Gereformeerde Kerken". Wel van „Conforme Gereformeerde Kerken", hetgeen overigens de verdienste zou hebben van te herinneren aan het befaamde en beruchte werkwoord „zich conformeeren". Wie zich NIET conformeert aan besluiten

die tegen Schrift of K.O. indruischen, die conformeert zich NIET WEL aan de aangenomen Kerkerode zelf en tevens aan de Schrift, waarop de Kerkenordening hier principieel terugrijft. Waar eventueel een werkwoords-vorm elk misverstand omtrent de alleen-maar-postale aanduiding kon afsnijden, daar bleef de keuze van zulk een werkwoord zich aanbevelen. En welk werkwoord zou zich beter voor het gestelde doel leenen dan het werkwoord „onderhouden"? Dat woord staat in het laatste artikel der Kerkenordening zelf. Het is Nederlandsch, en geen latijn (zooals conform). Het heeft bovendien een onmiskenbaren kerk-smaak. En het laat tenslotte ook zien, dat de vrijgemaakte kerken niet maar één oogjen-blik (in de punt-handeling der vrijmaking op zekeren datum), doch ook daarna (in de lijn-handeling van haar voortgezette samen-leving) zich positief houden aan art. 31 K.O., en dit artikel onderhouden. Ook om zichzelf te binden aan den oer-gereformeerden inhoud van art. 31, tweede lid. Het zou wel heel slecht met die vrijgemaakte kerken staan, indien zij wel tegen een verdwaalde „synode" van synodocraten, maar niet ook tegen haar eigen „vleesch" en deszelfs regeering zich wapenden door te beloven, de afspraak van het op een kerkverband rustende kerkverband te houden, dat men n.l. de hiërarchie zal haten als den kanker, en besluiten, welke botsen tegen Schrift of K.O. niet zal uitvoeren, noch bevelen uit te voeren. Want onze vaders hebben terecht geoordeeld, dat het geestelijk is, en vroom, en voorzichtig, en antischismatiek, te bepalen, dat niet aan menschen, doch aan God alijd moet gehoorzaamd worden. De vloek der „synodocratische" zoogenaamde „interpretatie" van art. 31 is deze, dat men binnen de heilige kerk-muren alleen maar ja-broeders kent. Men mag volgens haar geen oogjenblik iets anders dan ja-zeggen. Zooveel althans het DOEN betreft. De „synode" kent geen plaats voor een interim, gedurende hetwelk de één een besluit wel uitvoert, en de ander niet. Ze schreef zoowel aan mij, als ook aan den kerkeraad van Wezep dit harde, koude, cynische, ongeestelijke, schismatieke woord: wie een besluit niet kan uitvoeren vanwege zijn consciënte, die moet het verband maar verbreken. Het is, zoo verklaarde zij, in den stijl van de hervormde theologen uit den Doecantie-tijd, het is innerlijk tegenstrijdig, in het kerkverband te blijven, en een besluit niet uit te voeren. Maar daartegenover stelde in dienzelfden tijd Rutgers en ook Kuyper den goeden regel, dat wel degelijk voor een tijd, voor een interim-tijd, de toestand zóó kan en mag worden, dat de één een besluit wel, en de andere het niet uitvoert. Men kan binnen de heilige kerk-muren dus ook NEEN-broeders hebben naast de JA-broeders. Pijnlijk is dat, o zeker. En gevaren van anarchie zijn er wel degelijk: wat is nu niet gevaarlijk? Maar die gevaren worden grootendeels opgeheven door het interim-karakter van zulk een periode. Men is slechts voor een korten tijd in twee kampen verdeeld: de één WEL, de ander NIET het besluit uitvoerende. En in dien tusschentijd blijft de één BROEDER van den ander: Want in die tusschenperiode vindt men elkander hierin: dat de bezwaardene zijn meening bekend maakt „in den kerkelijken weg" (d.w.z. te beginnen BIJ DEN KERKERAAD), dat hij zijn bewijzen overlegt, ze op tafel legt, dat men samen gaat zoeken naar de meening der Geesten, uit de Schrift te kennen, ook gelijk ze in de K.O. is neergelegd, en dan op de volgende synode tot een beslissing komt, als op het quaestieuz punt na rijp beraad een definitieve beslissing wordt genomen. Dat is de lijn der K.O. De geduldige lijn der broederlijkheid. Dat bewaart de kerk voor „synodes", die maar erop in hakken, en zeggen: ge moet en ge zult voor ons bukken, ook wanneer ge meent, dat God het u verbiedt. Tenminste als ge in het verband wilt blijven.

De „synode" evenwel heeft dat geduld niet gekend. Had zij zich aan deze lijn gehouden, dan ware vandaag nog netgens een vrijgemaakte kerk geweest. Want dan had het minstens drie jaar geduurd, eer zoo iets als de vrijmaking ook maar in overweging kon genomen worden. Schilder gaf DRIE JAAR. Maar de „synode" gaf DRIE MAAND. Schilder had geduld met het kerkverband. De „synode" had geen geduld. Naar vast recept begon zij de ongeduldige, toen haar eigen zonde haar tegenstander te verwijten. Hem noemde zij den ongeduldige. Den scheurmaker. De historie zal hier recht doen. Zij zal, als al de praatjesmakers-van-het-oogenblik tot zwijgen zullen zijn gebracht, constateeren, dat Schilder drie jaren en geen drie maanden respit gaf. Het is de schuld der synodale quasi-interpretatie (lees: verkrachting) van art. 31 geweest, dat er thans ruim 170 vrijgemaakte kerken en ruim 120 dito predikanten zijn.

Ja, ja, dat befaamde artikel 31.

De „synode" roept almaar: volgt den kerkelijken weg. Maar ze breekt hem op. Toen Schilder, nadat hij de „synode", die klaar gekomen was, en naar huis moest, had geschreven, zich vervolgens tot de kerkenraden wendde met het oog op de volgende synode — wat hij te Wassenaar aan de synodale commissie, inclusief dr Groshede, nadrukkelijk onder het oog heeft gebracht — noemde zij dat revolutie. Men mocht geen kerketaden erbij halen, alleen maar „de synode". Maar daarmee was de kerkelijke weg opgeblazen. Hij blijft ook versperd, want een synode, die al maar blijft zitten, zitten, zitting, legt de kerkelijke actie der mindere vergaderingen lam (ze kijken allemaal schichtig naar de volgende zig-zag-beweging der synode, en doen intusschen niets). En in de korte spanne tijds, dat men zoo vriendelijk (ik zeg: zoo brutaal) is, den kerken te laten overblijven tusschen synode I en synode II, is er geen mogelijkheid van een werkelijk volgen van den kerkelijken weg (kerkeraad, classis, particuliere synode, generale synode). Het is de „synode", die het tafellaken doorsneet tusschen zich en den man, die in den kerkelijken weg serieus wil handelen, door „van anderen op" de bezwaren bij de kerkenraden en vervolgens in behandeling te geven met het oog op de volgende synode. Het beruchte bidbrieven na de schorsing-Schilder legde dat nog eens nadrukkelijk vast: men moest alleen bij de synode met zijn bezwaren komen.

Keeren we terug naar ons uitgangspunt, dan ziet de lezer, wat er zoo al achter gelegen heeft, toen de synode der verlorde kerken als postale neven-aanduiding de formule koos: onderhoudende artikel 31 K.O.

Zoo voeren de waarlijk Gereformeerde kerken haar ouden naam. Ze geven niet vrijwillig haar eerstgeboorterecht prijs. Ze laten niet zich uitschakelen, ook niet door een anderen naam te kiezen, en daarmee de tegenpartij (die zelf zoo heeten wil, want ZIJ begon te procederen, en gaat daarmee voort) te helpen aan een schijn-argument: gij hebt immers zelf al toegegeven, dat ge wat anders zijt?

De gekozen formule is niet een stuk van den officieelen naam. Derhalve blijft ook iedere plaatselijke kerk vrij in het kiezen van een eigen neven-aanduiding. De kerkelijke procedure heeft niet overal denzelfden weg gevolgd. En het kan nuttig zijn, die plaatselijke verschillen in rekening te blijven brengen.

Ik hoop, de lezers met dit relaas niet te hebben verveeld. Het kan zijn niet hebben, de achtergrond te laten zien van een beslissing, waaraan wel een en ander vast zit. En een klein uitstapje op het gebied van het kerkrecht heeft daarbij ook apologetische waarde. Ook in den steeds noodigen arbeid van het kerkelijke zelf-onderzoek.

K. S.

Persverslag Generale Synode.

De synode ving aan met een bidstond die aan den avond van Maandag 8 Oct. j.l. in de Zuiderkerk te Enschedé gehouden werd en waarin voorging ds D. van Dijk van Groningen, die als stof ter overdenking gekozen had Jes. 6.

Dinsdagmorgen 9 Oct. ving de synode aan in de Noorderkerk. Ze werd namens de roepende gemeente van Zwolle door ds D. Vreugdenhil van Zwolle geopend. Hij deed zingen Ps. 89: 7, las Ps. 48 en ging voor in gebed. In zijn openingswoord heette spr. de afgevaardigden welkom en teekende hij de verrassende groei der kerken. Nog elke week maken zich kerken en ambtsdragers vrij. Een gewone generale synode is daarom ook nog niet mogelijk. Toch dienen enkele zaken met spoed behandeld te worden zoals de opleiding tot den dienst des Woords, de naam der kerken etc. Daarom is nu een voorloopige generale synode bijeengekomen, die voor het leven der kerken van de allergrootste betekenis is. We moeten voortgaan met de reformatie. Alle pogingen om te komen tot herstel zijn naar spr. meening afgestuit op de vasthoudendheid van de generale synode der Geref. kerken die te Utrecht vergaderde en die voortgegaan is met schorsingen en afzettingen. Zij die zich zullen zetten tot het schrijven van de historie der kerk in deze jaren hebben een moeilijke en droevige taak, maar tevens een mooi werk, omdat ze ook veel getrouwheid en gehoorzaamheid zullen vinden. Spr. wakte op tot trouw aan het Woord en de Belijdenisschriften, opdat belijden en beleven mogen samen gaan. Tenslotte wees spr. op de ongewone situatie, dat de synode, die is samengeroepen op verzoek van de Part. synode van het Noorden en het Westen door de kerk van Zwolle, in verband met allerlei technische moeilijkheden in Enschedé gehouden wordt.

Vervolgens werden namens de roepende kerk de credentiebrieven nagezien.

Bij het appell-nominaal bleken twee afgevaardigden van de Part. synode van het Noorden, n.l. ds J. Waagmeester van Murmerwoude en ouderling A. Zijlstra van Groningen vervangen door hun secundi, ds A. Bos van Harlingen en K. Wieringa van Helpman.

Hierbij werd overgegaan tot de verkiezing van een moderamen. Gekozen werden: ds D. v. Dijk, praeses, ds B. A. Bos, 1e scriba, ds B. Holwerda, 2e scriba en ds Herm. Knoop, assessor.

Nadat het moderamen plaats genomen had dankte de praeses, ds D. v. Dijk, voor het in de verkozen broeders gestelde vertrouwen. Spr. wees er op, dat er maar weinigen onder de synode-leden zijn, die reeds eerder lid van zulk een vergadering geweest zijn. Men zou dit een bezwaar kunnen noemen, maar spr. ziet het anders. Het synodewerk was veel te mechanisch geworden en er was veel te weinig een intensief deelnemen aan haar arbeid, waardoor de spanning ontbrak. Men liet het werk te gemakkelijk door anderen doen. Spr. wees op het belangrijke werk dat thans staat te verrichten. Hij besloot met de bede, dat alles moge buitengesloten worden wat niet is in overeenstemming met de heiligheid des Heeren.

De praeses deelde mede, dat als praes-adviseerende leden aanwezig waren de hoogleraren prof. dr S. Greijdanus en prof. dr K. Schilder. ds I. de Wolff, een der pastores-loci van de ontvangende kerk nam als adviseerend lid zitting. Zijn beide plaatselijke collega's maken deel uit van de synode.

Hierna betuigden alle leden door op te staan van hun zitplaatsen instemming met de belijdenisschriften.

Conform het voorstel van den praeses werd het agendum in drie afdelingen gesplitst. Voor elke afdeling werd een commissie aangewezen. Commissie I kreeg de zaken betreffende de opleiding en zag zich als praeses toegewezen ds F. A. den Boef; commissie II zal de zaken van kerkrechtelijken aard behandelen onder presidium van ds H. Meulink, terwijl commissie III de algemeene zaken kreeg en als voorzitter heeft ds D. Vreugdenhil.

De synode benoemde tot leden der perscommissie mr dr J. Meulink en ds I. de Wolff, beiden te Enschedé.

Als curatoren der Theol. Hoogeschool bleken aanwezig te zijn: vanwege de Part. synode van het Noorden ds B. A. Bos en ds D. v. Dijk, voor die van Overijssel ds H. Meulink en ds J. de Waard; voor die van Utrecht ds C. Veenhof en voor die van het Westen ds F. A. den Boef en ds Herm. Knoop. De synode benoemde deze broeders opnieuw tot curator en aanbezielende de Part. synode van Utrecht slechts één curator had aangewezen werd besloten dat de secundus-curator dezer part. synode, ds B. Holwerda, voorloopig de vergadering van het curatorium zal bijwoonen.